

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Insinööriliitto suhtautuu varautuneesti opintoseteli-ideaan. On odotettavissa, että seteli ei kohdistu niihin nuoriin, joita tulisi houkutella korkeakoulutukseen. Insinööriliitto kiittää sitä, että setelistä esitetään toteutettavan kokeilu, jonka vaikutuksia ja toimivuutta arvioidaan ja seurataan. Esimerkiksi ensikertalaisuuskiintiö on ostanut nuorten kynnystä ottaa vastaan opiskelupaikka. Esityksen mukaisen setelin vahvuudeksi voidaan lukea erityisesti se, että se antaa nuorelle mahdollisuuden kokeilla erilaisia korkeakouluopintoja menettämättä ensikertalaisuutta yhteishaussa.

Insinööriliitto esittää huolensa siitä, miten hyvin esitetty opintoseteli kohdentuisi ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneille. Ammatillisen koulutuksen opintojen ohjaus kohdistuu vahvemmin työelämään kuin korkeakouluun siirtymiseen, jolloin tieto setelistä todennäköisesti tavoittaa ammatillisen käyneet nuoret lukiotaustaisia heikommin. Korkeakoulutettujen määrän lisäämisen kannalta ammatillisen väylän käyneiden saaminen mukaan korkeakoulutuksen piiriin on keskeistä. Siksi setelin kohdistumisesta heille on pidettävä toteuttamisvaiheessa tarkasti huolta. Vuonna 2024 insinööriopinnoissa aloittavista 46 % oli suorittanut ammatillisen toisen asteen tutkinnon, eli väylä on tekniikan alalla merkittävä.

Koulutustaustan lisäksi toteutuksen arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota siihen, kohdistuuko seteli monipuolisesti eritaustaisille nuorille vai vaikuttaako esimerkiksi vanhempien koulutustausta tai muut sosioekonomiset taustat setelin käyttöön.

Setelistä viestittäessä on myös pidettävä selkeästi esillä sitä, että avoimen opinnot eivät automaattisesti johda korkeakoulupaikkaan nuorelle.

Esityksen toteuttamiseen varattu rahoitus on riittämätöntä. Seteli kattaisi vain avoimen ammattikorkeakoulutuksen maksujen osuuden, ei opintojen kaikkia kustannuksia. Jos tavoitteena on, että avoimen ammattikorkeakoulutuksen tarjonta kokeilun myötä laajenee, tulisi sen resurssit jo valmiiksi liian matalasta ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta. Jatkuvasti ilman lisärahoitusta laajenevilla koulutustoteutuksilla on jo nyt ollut selkeä vaikutus koulutuksen laatuun. Liiton huolena on, että setelikokeilu heikentää opetuksen resursseja entisestään. Ilman kaikkia kustannuksia kattavaa rahoitusta ei ammattikorkeakouluilla ole mahdollisuuksia lisätä henkilökuntaa avoimen tarjonnan laajentamiseen. Tällöinen nykyinen henkilöstö kuormittuu entisestään.

Nuorten kannalta on hyvä, että seteli oikeuttaa myös ohjaukseen mutta myös tässä rahoitus ei mahdollista riittäviä henkilöresursseja. Tämä taas voi heikentää tutkinto-opiskelijoiden ohjausta.

Insinööriliitto yhtyy kokeilun aikataulun, tiedottamisen ja ohjaukseen liittyvien kysymysten osalta Suomen opinto-ohjaajat ry:n lausuntoon.

Sippola Anniina
Insinööriliitto IL ry